

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetheti minden cs. k. postahivatalnál, a lapok kiadó hivatalához címzendő levelekben. Ára évenként 3, félévén 6, évre 12 pengő forint.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

A Szentegyházutcában, a Kendeffi háznál, 487. szám alatt.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Hirdetések minden négy hasábol egy sor után 4 pkrért közlésért; folytonos hirdetésekért illő pcr elengedtetik. Mindenik hirdetésre 15 pkr ből egyjű előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit érdeklők: u. m. előfizetés, hirdetések, reklamatiók sat. a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

KIADÓ - HIVATAL:

A Központban, STEIN könyvkereskedésében.

OSZTÁLYOS TAGOSÍTÁS.

I.

A classification alapult tagosításról és annak kivitelű módjáról, különös tekintettel a kisebb birtokok mikénti kiosztására.

Ha végigtekintünk öseinkről ránk szállott módon kezelt gazdaságaink bevételén; ha végighallgatjuk a panaszokat azok csekélységén; s ha figyelemmel kísérjük ezen baj orvoslására, úgy a gazdasági mind a nem tisztán gazdasági lapok hasábjain, okserűbb gazdáink által ajánlott szereket: lehetetlen nem csodálkozunk a mostani kor fogultságán, hogy azon módok meghonosításán oly lassan igyekeznek. — Kevés gazda lehet, ki sobjajva ne tekintene gyűjteményére, s az elgázolt legelőn tengetett marha-állományára, ha folszámítja az arra tett munka-erőt és ezek teletetésére szükséges takarmányt. E baj oka ott rejlik, hogy a föld, melybe vetünk, ki van sajtolva termőerejéből, s annak trágya általi visszapótlására (az egy fektetést kivéve) kissé terjedtebb határokon, valamint legelő és takarmány szaporításra elszórt birtokainkon, még gondolni se lehet. — Nincsen hazánkban egy talpalatnyi jó föld se, mely a reátett költségeket meg ne hálálna, még akkor is, ha a gabonáért igen alant állana; de ezen kevés tevékenység, és néhol a vizek által trágyázott földekből jövő hasznat nagyon leszállítják, a sok termő erejéből kisajtol, elmosott földekre kénytelenségből tett költségek. Ha betekintünk az eke alatti földek lajstromába, látni fogjuk, hogy a jó termő erőből teljesen ki nem sajtol föld alig teszi 1/6-át az egésznek; mely aránytalanság leginkább kitűnik az erdőhatákon, az ugynevezett előhavasokon, hol úgy áll, mint 1 : 10, kevésbé a Mezősége, a Szilágyság nagy részében, hol úgy áll, mint 1 : 5. — Legkevésbé a Maros, Szamos, Küküllő sat. nagyobb folyók partjain és Székelyföld nagy részén, hol úgy áll, mint 1 : 3. Ha már most ölszámítjuk azon roppant munkaerőt, mit

azon a birtok jelenlegi állásában nem változtatható földek művelésére elpazarlunk; ha meggondoljuk azt, hogy azon munkaerőt egy jól rendezett gazdaságba szorítva, a mostanított mennyire eltérő jobb eredményre vezetne: lehetetlen meg nem győződnünk, hogy ez így soká nem mehet! Meggyőző erről jóakaró magas kormányunk szükségünk figyelemmel kísérése, magas állású hazánkfiaink folytonos munkássága, gazdáink mindinkább szélesbülő értelmisége, s végül a kisebb birtokosságnak az igazság, méltányosság alapján önnön jólétük állatása, fogékony kebelök.

A czélszerűbb gazdálkodhatást gátló akadályok elhárítását hogy birtokrendezésen kell kezdeni, azt vitatnom már ma szükségtelen; ezt elmondák én előttem ezeken: csak némely, a kisebb birtokosságnak nem teljesen alaptalan nehézségei megösmertetésére és annak elosztására kíváncsim felszólalni ön becses lapja hasábjain, ha a tisztelt szerkesztő ur szíves lesz tért nyitni sorainknak!

Azon elterjedt hír, hogy a bekövetkezendő birtokszabályozás, ha úgy tetszik commassationnak, feltétlen tüsténti következménye a folytonos istálózás volna, nem áll; és csak az irányt hordja czégén a tökéletesedésnek, csak egy alap, csak az egyedüli mód, az első lépés a belterjesség magas eszméje felé; de ezt elérnünk igen sok lépéskönn kell át fölhágnunk; igen sok akadályokat kell előbb legyőznünk, melyek jelenleg még hatáskörünkön kívül messze esnek. Milyen balga volna azon gazda, ki birtokán, a nélkül hogy azt elkészítne, a legelőt megszüntetve, egy ugrással a belterjesség gyönyörű paradicsomában kíváncsi lenni; mert bizonyosan visszaesnék roszul mivelt birtoka göröngyeire, s igen megüthetné magát. Voltak idők, midőn büszkén mondta a földesur: én ennyit megennyit vetek el, ennyi megannyi munkaerő az az zsellérem van; és senkinek vagy igen kevésnek jutott eszébe kérdezni: hány magot veszsz el abból, hogy használd föl ezt; korszakunkban a trágyagödör mérése lett a birtok mérlegéül, és a munkaerő kiszá-

mitott, kiméletes használata hatványozza a jóvedelmet.

A második nagy és nem alaptalan nehézség a megcsalástól félelem; de ez ellen nem biztosít-e egy jól kieszmélt osztályozás? hisz az 1854-beli július 2-iki patensben magas kormányunk bölcs gondoskodása éppen ezen kétely elosztására rendeli, hogy a kisebb birtokosok, illetőleg urbéreszek, — mely kedvezményből hogy a hasonbirtoku nemesség ki lenne zárva, nem tudnám megérteni, külön tagban kapják ki érték arányos birtokukat; hogy ezen paragraphus a kis, nagyobb, és nagy birtokosoknak teljességgel kárára ne legyen az, csak a classificatiótól függ: azért ezen nyomatékos munkának az eddigi szabályozásoknál ignorálása hogy nem helyeselhető, azt mindenkéül hálathatja. — Mik tehát a mostani átalakulás munkálatoknál tőendőnk? Mi módon lehetne a commassatio eszméjét, és annak alapját, a classificatiót, az életbe átvinnünk? arról fogom csekély véleményem a köz-megvitatás tárgyául előadni. Mielőtt ezt teszünk, tudnunk kell, hogy hazánk, egy irányban, mint fekmentes alapjára, folytonosan változó hegylánczolat völgyeiben és oldalain fekszik, melynek csak egy kisebb része az, hol a belterjességgel öszvekött folytonos istálózás tüsténti életbeléptetése, már csak fekvésénél fogva jóvedelmes és kivihető volna; a nagyobb részben a meredek hegyoldalak, kisebb-nagyobb területtel, oly változatosan jönnek elő, hogy azok egy belterjes gazdának, ha birtokának nagyocsa részét foglalnák el, valóban terhére válhatnának, mivel azok eke alá igazítása és megrágyázása sokkal többbe kerülne, mint azon föld becsértéke, megmivelt állapotában. — Továbbá, népességünk némely tájakon a művelés alatti föld területéhez képest csekélységét, és annak csekély miveltiségi fokozatát, és végül hazánk földtani fekvését, melyek mind oda mutatnak, hogy e hon inkább a baromtartásra mint a magtermelésre van utalva; azért igen szükségesnek vélem oda működni, azt minél magasabb fokra emelhesük; ezt pedig csakis takarmányfélék termesztése, és ott,

hol a hely fekvése engedi, legelőink mesterséges szaporítása, illetőleg értékesítése által viheti ki.

A helyviszonyaihoz mért tagosításnak, ami a kivitelűt illeti, két része van, u. m. gazdasági és technikai; az jelenkezik a classificatióban, ez a birtok területe meghatározásában; az adja a milyenséget, ez adja a mennyiséget: már pedig egy birtok nagysága meghatározására, hogy e két tényező okvetlen szükséges, az világos, — azért taglaljuk egyenként! —

A classificatio, mint a munkálat gazdasági része, ahoz értő, a helyi viszonyokkal ösmertes egyéneket igényelvén, az a község kebeléből legjobban kitelik, mely czélból a község, a határ kiterjedéséhez mért számú egyenlekből választmányt alakítva, gyűlésileg elhatározván, a hely igényeihez mért osztályok számát, a választmányt utasítással ellátva, miben meg lenne határozva p. o. N. városa határán:

I-ő sz. sorozandók mindazon a helységtől 200 öl távolságig eső birtokrészletek, melyek, mint belső telkek is, használhatók. — II-ik sz. a legjobb minőségű és fekvésű rétek vagy az ezekkel egyértékű szántók, a helységhez nem több, mint 1000 öl távolságig. — III-dik sz. a távolabb, de hason mennyiségű birtokrészek. — IV-ik sz. az előbbi közt elszórt, de a használat által termő erejéből kivett vagy más körülmény miatt ezen osztályba sorolandó birtokrészletek. — V-ik sz. a helységtől 1000 és 3000 öl távolság között eső jobb részletek. — VI-ik sz. ugyanott oldalas, de jó minőségű részletek. — VII-ik sz. ugyanott, de gyengébb minőségű részletek. sat. sat. — Az elősoroltakból önként belátható az, hogy ezen combinatio addig folytatható, a míg a helyviszonyoktól függő részletek különbsége azt kívánja.

Vannak faluk határai, hol 3—4 osztály megóv a megcsalástól: ellenben, vannak határok künn a vidéken is, de főként a városokon, hol 8, 9, 10 vagy tán 12 osztály is szükséges.

Ezen munkálat után meghatározandó

SPANYOLHONI LEVELEK.

IV.

Madrid, jan. 26-kán, 1858.

Egy igen eszes asszony elbeszélvén egyszer mindazt, a mitől félt egyik utjában. Milánból Bécsbe: „De mitől félhetett?” kérde egy agg katonatiszt a hallgatók közül. „Kérde ön inkább, mitől nem félhetett?” válaszola amaz. — Ugyanezt mondhatni Madrid városáról. Nem annyira emlékeztet méltó az, mivel bir, hanem az, mi ott hiányzik. Nincs fa, nincs víz, nincs szép épület, nincs figyelemre méltó templom, nincs történeti emlék a városban, se szép táj a környéken. Sőt még az is hiányzik, a mivel dicsekszik minden más nagyobb város Spanyolhonban: püspök! Ha nem lenne főváros, azt hiszem, alig alakult volna még faluvá is. — Pedig mégis létezik az, mi lakosainak éppen kell: széles utcák, nagy sétaterek, hol végtelenül süt a nap, színházak, hol eltölthetjük az esélyeket. Más egyébre úgy sincs szükségük.

A régi időkben, mikor Valladolid vala Castiliának fővárosa, Madrid nem volt egyéb, mint királyi vadászlat. II. Fülep tevő legelső ide átvándorolt. Ezen elszigetelt, majdnem elérhetetlen város jól összehangzott a komor szarnok kedélyével. Nem messze Aranjuezről — Aranjuez, melyet Schiller megénekel — se az Escorialtól, eme kolostor-palotától, mely a tar, rideg Guadarrama hegyek között tárja ki pusztá diosóságát se melyet a király Sz. Lőrincz tiszteletére építet, beváltandó esküjét, hogy visszapótolandja egyházát, melyet ágyu golyói összerombolának Sz. Quentin mellett! Kevés emlék látható pedig az ő idejéből! A szép Calle de Alcalá szélesebb a Boulevard des Italiens-nél, a Calle de San Hieronimo, hol a Cortes új palota

tája áll, a Puerta del Sol (mi a helyett, hogy kapu lenne, most egy piac a város központján) elvesztették régi képüket. De fennáll még a Calle Mayor a toronynyal, melybe V. Károly becsukatta a fényes franczia királyt; fennáll még a Plaza Mayor, hol Fülep király és udvara vigalmát képezte a borzasztó auto-da-fé!

Hívjuk föl a mult sirjából e jelenetet, a mint elfoglalja rohanva a néző lelkét, midőn merengve áll a tér közepén a halovány hold világánál. — Nappal igen sok a nép ott; tömegesen járnak-kelnek a parasztok, katonák, pörhölgyek, vízholdók sat. fecsegnek és sütköznek az Isten mindig égő tűzénél, a napban (mert más tüzet ők alig ismernek) s keveset gondolnak a multra. — De éjszaka mély csend uralkodik s ekkor támad fel a mult, kísérteti alakban.

Amaz erkélyen ült a király, ama király, ki azt mondá egyszer, hogy megölné saját kezével saját fiát, ha eltérne az igaz hittől; s mi sors nem érte don Carlost? Ott ült tehát, az erkélyen: sőt őt öröm sugárzik talán komoly arcán, mert vakbuzgósságában azt hívő, hogy teljesítse egy Istennek tetsző kötelességet. És ki az a szép holgy, félgyermeke még mellette? A fiatal királynő az, a franczia Erzsébet! Hát nem elég, hogy elszakíták honától, családjától — hogy mátkasága alkalmával meghalt apja, hogy elrablák fiatal, tán szerettet volégenyétől s férjhez adák az agg, kegyetlen királyhoz? Mindez nem elég? Ily ünnepelelyen idvözlik őt új hazájában, ily örömek várnak Frankhon gyöngéd leányára? A királypár körül tünik fel az udvar, hercegek, hercegnők, püspökök — minden alakban fiatal lovagok, szép hölgyek kaczer szemekkel, mutogatva fényes öltözeteiket, buzgó kíváncsisággal várva az auto-da-fét, éppen mint ma a bika-viadalt. Alant csoportosulva a nép; mint jelenleg vad, szenvedélyes, vér s áldozat után szomjas.

A nagy tér közepén, hol most látunk egy ártatlan szobrot, lángol a tűz: — roppant maglya, sok lesz az áldozat! Körülte az inquisitio fegyverzett fátolba burkolt örei üres tért vesznek körül. De im: a király adja a jelt. Megjelennek a bakók sat. hosszú sorai, az áldozatok. Amaz öreg ember, tisztos ősz szakállal, tán zsidó, ki nem akarja megtagadni Mózes törvényeit? Ama szép barna leányuk büne tán, hogy mór vér foly ereiben? Ama férfiu, magas homlokával, büszke magatartással tán mert és akart gondolkozni! Némelyike a gyöngébbeknek bűnbánatot mond, — ezeket csak egyszerűen felvetik az égő máglyára. Mások a borzasztó kinpádon bevallják hitüket, — ez okból állnak itt a bakók a kínzás eszereivel — a tűz csak öszetört, vézr tagjaikat emészteti föl. És miglen e szomorujáték foly alant — a nők ott fent, az erkélyen, száraz szemekkel beszélgének, — ki tudja, tán szerelemről és kedveseikkel!

Ily jelenetek ismételtettek időről-időre az alatt, hogy kormányoztak V. Károly utódai: A Bourbon-ház eltűnt. Létezett még ugyan az inquisitio, de inkább mint világi törvényszék, kisebb bűnök fölött itélve; — húsz éve most, hogy többé nem létezik. A név eltűnt a hatalom után, — de a spanyolok maiglan is borzalommal emlékeznek rá.

De forduljunk, ha röviden is, vigabb tárgyak felé. A képcsarnok inkább híres a festvények száma, mint szépségükről: pedig láthatni sok Murillót, Riberát, Velasquezis, szinte a kevésbé ismert spanyol festőkötől sokat; de leginkább bámultam egy néhány festményt Raphaeltól — hisz Olaszhon a festészet hazája. Itt három híres példány van: a Vísitation, a Madonna ans poissos s a festő második modorában, az ugynevezett La Perle — egyike a legzebb képei között, mit valaha láttam e festőtől.

Egyébiránt annak, ki Flórenczben látta a Pitti palotát, hol a Medici-család mindent összegyűjtött, mit a művészet teremthet remekművet, nem marad sok bálmulni való másutt. Csodálhat itt-ott egy-egy képet, — de ama palotában nincs egy se, mely nem volna remek!

A királyi palota, a majdnem mindig száraz Manzanares partján, szép és nagy — ámbar nem bir semmi sajátsággal. Legnagyobb érdeke talán az, hogy Napoleonnak jobban tetszett a Tuileries-knél. A város ellenkező részén áll a hadügyminiszter palotája — mit előbb a gyűlölt Godoy birt. A nemzet a „béke herceget” utálta, ezer öknél fogva: mert lealázta a királyi nevet, eladta a hazát stb. — azonban fő büne aligha az nem volt, hogy eltöltötte a bika-viadalokat. E kicsinyiség tán leginkább ébreszti a nép haragját, emlékeztetvén azt saját méltóságára!

Valamint a nép összegyűlni szokott Plaza Mayoron — úgy az elegánsok (divat-emberek) csoportosulnak a Puerta del Sol körül. Itt aztán beszélgetnek városi újságokról, politicáról, finanez s más ügyekről; — mert Spanyolhonban minden dolgot az utcán szoktak végezni s különösen a komoly tárgyakat éjszaka taglalják, ha már taglalják. A királynő maga délután három órakor szokott felkelni; a nap lementé után kikocsikáz, öök kíséretében s csak öt órakor reggel fekszik le. A miniszterek természetesen követik a királyi példát.

A belügyminiszterium egy régi palotában van a Puerta del Sol mellett. Ocana herceg birtoka volt hajdan, ki azt az országnak ajánlódta s minden évben, a birtok elismerése jeléül, egy bizonyos nap a miniszter eljön hozzá, egy ezüst tányéron egy narravidit (egy váltó krajczárt) nyújtván át bérül. Ugyanannyit fizet az állam a Piado-eit Medina-Celi hercegnek. Ez a régi goth királyfajnak egy

lenne a különböző osztályok egymáshoz aránya, p. o. — I. H. III. IV. — 100. 80. 75. 68. sat. sat.

Az ilyen utasítással kibocsátott választmány, a működő mérnökkel egyetértve, meghatározott irányban megkezdvén a munkálattal, minden birtokrésznek (igen kíváncsok volna, ha a metális differenciák kiegyenlítésére is kiterjeszthetnék hatáskörre) a birtokos jelenlétében meghatározná annak minőségét, és azt az arra készült jegyzőkönyvbe beírja, mely jegyzőkönyv minden hét végén az illető birtokosság előtt fölolvastatván, hitelesítették. A bevégzett osztályozási munkát átadódván a működő mérnöknek, ki minden egyes részlethez annak ténylegesen hozzá adná, és az így kitudott tényleges összevetéséből készülő egy birtokosorozat, p. o.:

N. birtokos 10. sz. részlete I. osztály 6 hold = 600
" 21. " " III. " 8 " = 600
" 41. " " IV. " 9 " = 612

tehát 1812 szék képviselné az említett birtokot, s ezek egymásutánja adná a kívánt birtokosorozatot.

Azt fogják sokan ezen tervem ellen fölhozni, hogy ez a munkát megnehezíti, tehát a költséget feljebb emelné; igaz, de én azt hiszem, örmestebb adhat bármelyik birtokos, a most szokásos 30. 32. kr. mellé 10 vagy 15-öt a vidéken, 20. vagy 30-at a városokban, minthogy kitégye magát az igen valószínű megcsalásnak; mert, uraim! számtanilag kimutattam azt, hogy a classification alapult kiosztásban úgy áll a biztonság a nem-classificálthoz, mint az ott fölállított osztályok száma az 1-hez.

Az így készült birtokosorozatból, mindenki méltányos igényei számba-vétele mellett, meghatározhatnák, melyik birtokos hol kapja ki a maga értékarányos illetőségét; p. o. a kisebb birtokos, ki önmagán, különösen a vidéken, fönt nem állhat, a helység mellett értékeisebb, tehát kisebbített birtokát; a nagyobb birtokos, kinek mint önállóknak, a kiterjedés mindig előnyére válnék, távolabb, tehát nagyobbított birtokát kapná.

Az előbb elősoroltakban, úgy vélem, a classification hasznáról, s annak bárha csak általánosságban kifejtett kivételi módjáról mondtunk elég erővel bírándak azokat, kik a csalatástól félnek, megnyugtani; valamint magas-állásu hazánkfiakat megnyerni, hogy közbizonyosságukkal ezen mindenki biztosítására szolgálnak, s annál fogva az annyira életkérdéssé vált szabályozások kivételét megkönnyítő classificatio eszméjének, magas kormányunk által kiadandó commas-

sationalis törvényekben kifejtésére és megállapítására működjenek. *)

A mi a tapasztalási munkát technikai részről illeti: ha valahol, itt leginkább óvatosságnak kell lenni az egyén megválasztásában, kire azt bizzák; annak elősmert feddhetlen erkölcsé és tudományos képzettsége, vagy ösmerteleneknél legalább birtoka garantírozva azon költséges, és mindenkit legközelebből érdeklő, úgy a státusra, mint nemzetünkre nézve nevezetes munkát igazságos, és a helyi viszonyoknak megfelelő végrehajtását.

B. *) Ugy hiszszük, hogy az osztályozási tagosítás, ott hol nagyobb difficultások nélkül kivihető, a legidvesebb, a mennyiben így a birtok teljes egybevonása megtörténhet; de oly helyeken, hol a határreszletek egymástól külön-tul különböznek, az osztályos tagosítás csak is a legsúlyosabb határ-részlet kihagyásával átvihető

Szerk.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Ragusa, febr. 8. 1858 — Danilo herceg nem nyugszik; az ő legújabb jelszava: Szabadság vagy halál! — A historiának az a sajtósága van, miként az emberek tényeit, melyek, egyenként véve, szabadnak tartatnak, úgy mologatja, mint egy csepp-víz a Dunában, mely azokat, rugékony sajátosságán fogva, mozgásba hozza s aztán magával hordja széles e világra — kivált ásiak — elnyomott rónákra kiültetendő; s ki tudja, vajon a Bora nem vitt vagy egy magot Montenegróra is? — Az államok alapítására létez egy ősi jog! Ez nem egyéb, mint az eszme határtalan joga, mely valóvá lesz, legyen bár a valóság alaka isteni törvényhozás, s annál fogva jó, mint a Miosesé s a Numé, vagy hatalmas jogtalanság, mint a török szultáné, s annál fogva az emberi nemzetet szolgálja az aljasító. A népek szellemi igaza s destinatioja a világszellemben létezik, melynek trónusa körül az emberek úgy állanak, mint azon trónus uralma végrehajlói s tanúi. Az államoknak, a népeknek, s az egyéneknek van ugyan némi reale-juk, melyről tudnak, s melynek érdekébe süllyednek; de egyszerűs mind tudtokon kívül is eszközök annak a belső ügynek, mely által a világ-szellem előhalad, s az átmeneti szak egyvel felsőbb pontjához ér. Látni való tehát az, miként az egyesek szabadsága, s a ténylek számítása valami alárendelt dolog ugyan, de a természet szükség, melynek az emberek tudtokon kívül is szolgálnak, világszellemévé dicsőült. S ki tudja, vajon Danilo, mint hegelianus philosophus, nem sejtette-e mindezeket, s nem gondolja-e, hogy a Gondviselés talán épp ő általa akar egy új szláv birodalmat s ezáltal egy világ historiai átmeneti létrehozni. Ha ezt nem is, de, úgy látszik, azt igen, hogy Montenegrót messze kiterjeszse, s magát szláv királynak, vagy legalább — a tout prix — nagy fejedelemmé magasztalja. S ki tudja! hisz a nagy Róma eredeti elődei a feketegyieknél vadabb rablókból álló barbar csoport volt, s az ösmertes világ ura leve. Hát a chinai mongol dynastia alapítója nem volt-e egy rabló-banda kapitánya!

Mikint a virágos kertben mindig a legszebb virágot keressük, s ha ez rejtvé van, vagy magasan virul, soványasunkat még fölfokozza: akként — ha Ágota egy mulatságból valami dicsőies ürgy alatt kimaradt; ha a bókókat, udvariságokat szerényen mindig, de egyszerűs mind egészen hidegen fogadta, — ez csak olaj volt a tűzre.

Ha a báróné nem szerette volna annyira leányait; ha nem törekedendék arra, hogy azokat a legjobban s mielebb férjhez adja; — lehetlen leendő Agotának nemes ötagadását s gyöngéd-ségét észre nem vennie.

De a báróné e részben vak és siket volt; nemcsak észre nem akarta venni Ágota szerénységét, hanem voltak örái, mikor ebben is — saját kedves leánykájának hátrányára gyakorolt kaczérságot sejtett. — Ha pedig akarja ellen felszökken elméjében a gondolat, — hogy Ágota szándékosan odázza el a tömjént, s igyekszik a hódolatot barátói felé bevezetni: ez annyira sértette a báróné hűségét, hogy akkor haragudott meg egyszer igazán Agotára.

Lásd az ember! — mormogott ilyenkor magában; — ez a koldusleány még azt képze-li magának, hogy leányim az ő kegyére szorulnak, s ha ő nem akarja — bizony még fér-jet se kapnak! — Kövesse meg magát, Ágota kisasszony! — de e pöffeszkedés kiálthatlan.

Ily életet élt Ágota, ki sokkal nyílabb ész-szel bírt, — mint hogy észre nem vette volna, mennyire terhére van eddig oly jó és szíves gyámjának, — és sokkal nemesebb kedély-vel bírt, mint hogy a hideg mellőzés daczára is feledni tudná, mennyi halálva tartozik azon-nak, kit most anyai szeretete és feltétlenysé-ge igazságtalanná tőn iránta.

Hogy fájdalmat kedves, szeretett barátjának el nem árulhatta, ez világos, ezt a nemes gyermek jelleme fejti meg.

De hagyjuk a philosophiát s lépünk a rájáék ferradalmá mezejére, még pedig biztos tudósítás után. Sali s Taja pashák e hó 4 s 5-dikén a várt hadierővel Trebignébe érkeztek, hol már mintegy 1500 oszmán katona van együtt. Ugyan 5-én reggel Trebignéből 400 főnyi török csapat küldetett Poglizza megvételeére, a min minden ellentállás nélkül megis történt. A lakosság egy része elfutott, a másik elbújt; de ezek későbbre elé-jöttek. Poglizza egy kis helység, két óra járás Trebignétől, a fő uton Zubzi felé. Ezáltal a duri kolostor, Zubzi, Baniáni sat. között a főközleke-dési vonal, el van zárva. De ez mitse tesz, mert e népnek minden ut elég jó, smidőn vissza akarnak vonulni, minden ut nélkül is boldogulhatnak. Dari kolostorból a pópák a cs. kir. határra menekültek; a visszamaradt 100 rájáék pedig a bibliai esküdtek meg, hogy a kolostori utolsó csepp-vér-ig ottalmazandják; de — a mint hallatik — es-küjőket nem tartották meg, mert mihelyt a törö-köket közeledni hallották: eripe nate fugam — vitélzél elfutottak volna? Számos nép, leginkább nők s gyermekek, a török kegyetlenségtől tart-ván, már a mi földünkre menekültek a Brenno s Canali-völgybe, hol a cs. k. alattvalóknál menhe-lyet, a tisztviselő által pedig élelmszert nyer-tek. A fegyverthordó férfiak pedig a helységek-ben visszamaradtak, ugyanazon szent fogadással, mint ama duri bősök, s úgy lehet, ugyanazon si-kerrel. O ezek a gyávák nem érdemlik a szabad-ságot! Grabova is tele van menekült rája-csalá-dokkal. Itten mintegy 2000 főnyi montenegrói csapat van összegyűlve, melynek esküvel kimon-dott devise-je: „Szabadság vagy halál!” De mindez óráig az eskünél egyebet nem tettek; ezután — vederemo — Sali pashának szándoka volt a dolgot békésen elrendezni, de miután a helységek főnökei előtte megjelenni nem akartak, s merészen daczolnak, már kemény hatalommal eljárni készül. A legújabb versio szerint Hercze-govina fellázadása ideje marcius első napjára van határozva, még pedig Montenegró, Szerbia s Bosniával összekötöttesben.

Még egy jellemző: ezelőtt 8 nappal egy szá-mos montenegrói csapat indult Albániába, az al-bániákat a szabadság diadalában részvétre felhi-vandó; de ezek azt felelték, hogy Danilo szelid-ségében épp úgy nem bíznak, mint a szultánban, s mivel mint az Aesopus szamarának mondotta: mind-egy, cuicumque rei serviam; clitelas dum por-tem mea — ők vagyunkat s életüket veszélyez-tetni nem akarják. Ebből czivódás eredt, s a mon-tenegróiak tört fejekkel futottak vissza.

Farkas Sándor.

Tövis, febr. 4-én. — Kis mezővárosunkban egy rég óhajtott szent czélra, az ev. ref. kisdéd tanoda javára igen csinos táncszertélyt rendeztek. Vidékünk hölgyei s lovagai mind megjelentek itt s kiválóan virradtóg lejték a czepel d polkát. Városunknak csak most hazaérkezett legszebb hölgye P. . . k. a. elbájolta kellemével ez egész kis világot. A hóféhr halántékokra göndörített pár szőke fűrt oly igazólag hatott lovagainkra, hogy feledve még honn hagyott kedveseiket is, szerencsésjőknél tarták a bájos alakot! csak egy szót kinyerhetni. Ezeknek láttára engemet, ki egy öreg nő arczedőiben ottan jelen válek, az irigység majd megölt. A tanoda javára 89 pfint gyűlt be, a mi ily kis városban elég szép eredmény.

Valaki.

Szekely-Udvarhely. Jan. 28. — (Bőjt a far-sangban.) Szomorú bőjti napokat élünk. Meg ne hőkkenjen azon, a mit mondok: nálunk beállott a bőjt. Nem hiszi ugy-e? No tehát én demonstrálom. December közepe táján, próbamarha-vá-gátás után, a husnak fontja 8 váltó kra leszállítá-tott. A mi nem levén inyére a ns, mészáros-czhé-nak, ez egy — tagjainak nagyobb része által alá-írt — nyilatkozványban felmondott testiletleig a hús-vágással. Most, hogy a város ne cözhezék, a városi tanács a közpénztárból biztosai által mar-hákat vételettel és vágatta a húst. Történt pedig, hogy a hús-vágató biztosok egyike, 4, 5 darab marha kivágatása után, azt kezdette beszélni, miszerint ő kész saját zsebéből is vágatni húst 8 v. kron, ha a jog ráruházhatik. Ezenkívül a lemondási okmányt alá nem írt egy pár mészáros se idegenkedett attól, hogy ők maradjanak meg czéhnek. — Mindezekből átlátván a lemondottak, hogy a publikumrai ráijesztés ez uttal nem sike-rült: elhírtelenkedett lemondásukért deprálva könyörögtek, hogy hagyják meg az egész czé-hot, de engednék is meg: saját költségükön új próbát vágni, s a hús árát a szertiz szabályoz-tatni; addig is ígérvén, a közönségnek 8 váltó kros húsai ellátását. Mindezt meg is nyerték. De míg az új próbavágás megtörténhetnék, ad-dig azon törekednek, hogy mentől kevesebb hús fogyjon el, s mégis a mészárszék soha se legyen hús nélkül. Ezen két czél elérését pedig így esz-közik: hozzá fognak a hús-vágáshoz nagy késő-re, s csak hamar, megfázódás okán, bemen-nek fűtőzni egy korsmába, s onnan ki se bú-jnak, míg nem közelget az este. Akkor aztán a ki nagy bajjal közelükbe férközhetik, az kaphat valami rosz húst, a többség pedig egy falatot se, s így bőjtolni kénytelen. Tehát itt beállott a bőjt. q. e. d.

Mely demonstratio után még egy kevésse nem hagyom el a mészáros-czhét; mert úgy szerelem, hogy megenném. . . a privilegium-mát. Ugyanis, ha szintén a hús ára a mostani-nak kétszeresével vagy éppen háromszorozá-sával állítatnék is meg: nekünk akkor se lehet-ne jobb élethez reményünk, míg ez a czéh fen-náll. Nem lehet pedig azért, mert primo: a ns. czéh, mint valami nagy hatalmasság, úgy kíván uralkodni a közönségen; secundo: a czéhon is uralkodik egy más, nálánál nagyobb hatalmas-ság — a pénzhiány. Mely miatt aztán az, a kin a hús-vágás sora van, rendesen úgy tesztén, hogy azelőtt egy-két nappal elszalad a szomszéd fa-lúba, hogy megveszen egy marhát, olyant, a mi-lyent hitelle is jó szívvvel olaad a tulajdonos, csak-hogy megmentődjék tőle; és ezt a szeres kivág-ja, de miképp? szépen felszabdalt húst, — me-lyet csak nézni is merő kívánság, s milyet több-nyire falún is láthatni — itt ne keressen ok nél-kül senki. Ezerben ha vágnak egy meglehetős marhát. De hogy hizott csordát, avagy csak tíz-húsz kövér marhát is a város számára egyszer-re bevásároltak volna: ezt tán a ns. czéh egész krónikájából se lehetne megmutatni. — És ez ezután is így lesz! Minek okáért, ha már annak

ivadéka s minden herceg, ki a czímet örökl-i, a király kezeibe lemond unnepelesen jogai-ról saját személyére nézt, fentartván ambar azokat utódaira nézve. Prado neve a nagy sétatérnek, hol a hölgyek párisi öltözeten s kalapokban sétálnak s kocsiaknak. — De elég Madridról. — Oly kevésse érdekes város nem érdemelt még ily terjedelmes leírást se.

Telekiné.

EGY ANYA.

Eredeti beszély.

„Eszter“ „Tudós leánya“ sat. szerzőjétől.

VIII.

(Folytatás.)

Ágota restelte a dolgot leginkább. Termé-szetes gyöngédsége s a mély hálaérzet, mely szívében honolt; roszul, tétovázottan s feszély-teljesen görnyedt e kivátság kétélű előnye-i alatt. Visszahuzta tehát magát s az elsőséget mindig s mindenben barátóinak engedte át. Mig mások a hölgyvilágban mindent elkövet-nek, hogy előnyeiket a lehető legszebb világi-tásban tüntessék elő; — addig Ágota valódi ta-nulmányul tűzte ki a lemondást, a szerénysé-get s hátravonulást.

Szép és nemes ez ötagadás! — mert talán a felebb mondtak daczára — volt vagy lehe-tett a sok udvarló közt egyik vagy másik, ki-nek közeledése kedvezőbb körülmények közt, neki örömet szerzend; de ha szép és nemes volt is e szerénység, — nem vezetett czélhoz.

Mennyivel inkább igyekezett a figyelmet ki-kerülni, annál figyelmesbbé lett a világ reá.

guru rendszabályai megszűnik élvezeteik kö-rét, s összevonják a megszokott, második ter-mészetté és szükségességgé vált fényezésnek — vitorlát.

Ferencz ugy hitte, vagy legalább azt gon-dolta észrevenni, hogy anyja egészen meg-változott.

Az udvós rendtartást — az új szita sze-gen függ — régi mondas szerint ítélte meg; a takarékosagot fővénységnek, a pénzviszony hanyatlását — nagyiolttnak vélte.

Atya életében megszokván, hogy mindent kivigyen, a mit óhaj, anyjának elhatározott akarata, szelid színezté, de kitartó követke-zetessége — bántotta és sértette őt egyszerre.

Mária azt hitte, hogy a dologtalanság olyan mint a rozsda, a munkásság olyan mint a hasz-nált kulcs, mely mindig fényesen marad. Azt is tudta, hogy éppen az, ki az életet szereti, igen bölcsen cselekszik, ha az időt nem vesz-tegeti el, mert az élet e szövetből készül, mint Franklin mondja.

Ferencznek ellenkezései tehát semmit se használtak: kérdés, jó szó és hízelgés; minde-z hajótörést szenvedett Mária grófnőnek okos a-nyaszereteten, mely fájdalomtól se félt, mikor halált okozható sebeket tőn metszést. Ferencz-nak semmit se volt szabad elhanyagolni. Mind-azt, a mit tanult, folytonosan gyakorolnia s bővitenie kellett, — az anyai szeretet édes szí-gora alatt.

A hidegség, melyet az ifju az anyja iránt kezdett érezni, Agotára is kiterjedt, ki e vá-ratlan s új házi igazságot tapasztalni: hogy az élet fájdalom esere, s a ki a fájdalomtól fut, más bajok karjai közé veti magát. O szenvedett — de tiltkon.

(Folytatjuk.)

a célnak oly erős a privilegiuma, hogy ettől azt könnyedén megfosztani nem lehet: tehát jó lenne az egész cézhot penzióba tenni. Akadna oly pénzember, ki az itteni hűségért adna annyit, hogy abból a céz minden tagjainak egy tisztességes penzió kitérő, s mégis akkora város jó húst ennék.

A húslátság miatt már szinte azt véltük, hogy valóságos bűt van még a táncz- és muzsikára nézve is; mert hiszen januárius végéig bálnélkül tölti a farsáng. Hanem ennek hátralevő felén mégis csakugyan lesz négy bálunk: u. m. az első jan. 30-án a cs. sonlyai gymnasium javára Henter J. ur, aztán kétő a hivatalnok urak, és egy a ref. tanoda ifjúsága által rendezve. Jó szerencse, hogy bálban levest és sóbafőt nem szokás enni: s hogy a fogolyadarat, pulykát, malacot és harsást nem a mézárós-céz vágja, mert ugy bizony tán még ezek a bálók is elmaradtak volna.

Miután sokat beszéltem a test nevezetes társaságáról, a husról: már röviden azt is megírom, hogy milyen mértékben élünk ez évben a hírlapok és folyóiratok által nyújtandó szellemi társasággal. Az itteni postáról szélesvártik német lap és folyóirat 34, magyar pedig 121, s ez utóbbiak közül csak a debreczeni egyházi Népkönyvtár és a Vasárnapi Ujság jár több példányban Kolozsv. Közlönyül. Hanem úgy látszik, hogy a helyeg némelyeket innen elkergetett, másoknak a számát megfogyasztotta. Nem érezték pedig annak hatását a M. Futár, mely 5 példányban jár ide most is, és a Kol. Közlöny, mely 13 példányban jön. No de ez még eleje az évnek, s lehet, hogy az első évnegyed végéig szaporodni fognak lapjaink is! Én kívánom.

r. l.

KOLOZSVÁRI NAPLO.

— Gróf Mikó Imre ur önmaga, a kolozsvári ev. ref. tanoda részére négyezer, a szigetref. tanoda részére négy száz ezüstfrintokkal teltéze közelebből hazafias áldozatai sorát; ezen értesülésünkkel egyszerre jött tudomásunkra az is, hogy a nemes gróf ur a „Sárospataki Füzetek“-et, minden erdélyi reformtanodának saját költségén járattja, valamint a Gazd. lapokat mindenik birtokába. A hazafi és vallásos buzgóság oly adatai ezek, melyeknek kiemelésére nem kellene hízogó szavak.

— (Részvét.) A nemzeti színház érdekében felszólalásunk alkalmából, ezen intézet gyarapítására, Vinkler György ur, a redouti bálók alatt napos pénztárnok, öt ezüst rnsforintot tett le szerkesztőségünkhez. Áldozatja annál nemes, mert ez szolgálati jövedelmének egy negyedét képezi. Köszönet érte a közügy nevében; mi kedves kötelességünknek tartottuk ezen küldeményt is rögtön az intézet pénztárnokához átadni, hová már a t. Fejér ur által beküldött 50 pfüt is annak idejében átszolgáltattuk.

— (A magyar gazdasági egyesület) miután rendes állapottába vissza lön helyezve, a hó 8-dik és 9-kén tartá első igazg. választm. ülést. Nevezetes pontjait az itten tett intézkedéseknek kiemeljük. Ez egyet is magát, mint a miénk, szakosztályra szervezte, u. m.

I. Ismeretterjesztő, közgazdaság és statisztikai szakosztály.

II. Földmívelés, jószágrendezés és gazd. számvetés.

III. Állattenyésztés.

IV. Szőlőmívelés, pinczekezelés.

V. Erdőszet.

VI. Gazd. fatenyésztés, kertészet, selvény-szet, méhészet.

VII. Gazd. gépészet.

A második napon a teendők iránti program állított meg, melynek nevezetes pontjai: a kiállítások szervezése, Magyarország gazdasági leírása, rendezettebb jószágok ismertetése, jeles hazai egyének utaztatása s képezetése kulföldön, pinczekezelés, réntőzés, kender, lenipar sat. honosítása végett. Gazdasági próbák tette. Peldány gazdaságok keletkezésére hatni. Termelési versenyeket rendezni. Fejlesztési haszonkerteszetet. Egyleti vegyészről gondoskodni. Gazdasági könyvtárt rendezni. Telen át gazdasági felolvasásokat tartani. Jelesebb paraszt-gazdákat ismertetni s kitüntetni. Az egylet organjául egyik lapot kijelölni (a Gazdasági Lapok) sat.

Szivünköl örvendettünk, hogy a kedves testvérszág ez oly jó hatásu egylete működését már megkezdte, s tovább terjesztheti a gazdaság azon virágzó állását, mely már Magyarban több vidékein örvendezett lëndületet vett.

— Anyagi fejlődésnek nevezetes tényezője lesz annyszor bevallott nézetünk szerinte marhatenyésztés. E célra szükséges a takarmánytermények honosítása. Ezek közül néhányat figyelmeztetésül megemlítettünk. 1. A rükerz (floringas) búján tenyészik, s a legrosszabb mocsárságot is apránként kemény földé változtatja, minden nemű földben tenyész, s juhoknak, tehéneknek jó szénát ad, mászása 28 pfüt. 2. Puhapáncz fű, jeles juhtakarmány, erdős helyt

s sovány dombokon is jól terem, mászása 28 pfüt. 3. Franczia utféli vadóc, terem bármely földben, s jó marha-tápláló, zölden, szárazan. Magjának mászása 24 pfüt. 4. Sárkany zab, jó fű, nehéz és silány homokban is jól terem, ára m. 26 pfüt. 5. Magas rozsnok, erdős vidékre való, el novemberig jól zöld takarmány, m. 24 pfüt. 6. Csomós ebir, gazdag fű, nehéz és szűcs földben, minden marha szereti, m. 30 pfüt. 7. Juh perje sovány dombokon terem, juhoknak való, m. 30 pfüt. 8. Évelő mezei perje, jeles réti fű, nedves földben dusan fizet, m. 36 pfüt. 9. Olasz utféli vadóc, jó takarmány fű, augusztusban vetve, a következő tavaszon buján lepi el a földet, m. 24 pfüt. 10. Muhar, igen gazdagon fizet, minden marha kedveli, nedves vagy száraz földben jól terem, bécsi mérője 6 pfüt. 11. Csibehur, tarlóra vetve aratás után, hat hétre használható, s minden marha szereti, mászása 18 pengő frt. 12. Sárkany óriás lóher, terem a legsilányabb földben is, mászása 40 pfüt; ilyen 13-or a Körpe cöz is, mászása 44 pfüt. Megrendelhetni Pestről Hoffman J. B. nagykereskedéséből.

— A m.-vásárhelyi sajtó, egy az ottani sajtóviszonyhoz képest meglepően csinos s szabatos műveléste meg a magyar irodalmat: ez „Vajda Dániel Borászati Közlemények a magyar pinczegazdaságot mezejéről“ című 244 lapra terjedő műve, egyik leggyakorlatosabb borászunknak, kinek e téren irományai a Gazdasági Lapokban is széphelet foglaltak egykor. Vajda D. híres „pécsetes bor“-ait jól ismerte egykor főként Enyed környéke, mely oly roppant kelendőségnek öltött, hogy alapján a szorgalmas borász már 1847-ben 16 ezer ezüst rftnyi pénztőlkevel bírt, de a mint a mű előszavában balsorsát a szerző leírja, mindene a szerencsétlen Enyed feldúlásakor odaveszett. Jelen mű az egész rendszeres borászlatot tartalmazza; de „Borászati Egyveleg“ cím alatt kívánja közreadni még a bor betegségei orvoslását, a cognac készítését kicsinyben házilag, mi most a kulföldre szánt borok előállítására oly szükséges, a tengeri útra a borok elkészítését, a butellák kezelését sat. s e célra a könyv mostani előfizetőit felkéri, hogy újból egy-egy pfüt hozzá beküldjen sziveskedjenek, ezen műve kiadhatása végett. Lapunkban többször fel volt mutatva a borászati fontossága, hogysem e mű korszerűsége bővebb magyarázat szükségesnek látszik. Egy huszonöt éven át kísérletek és tapasztalatokat tett, s e téren anyagi eredményt is kérédő borász eszméi bizonyosan csak idét hozhatnak a közfoglalomba jövetel által Erdélyben, mely e téren oly hátra áll. Futólag pillanthatánk még csak e műbe, de benne anynyi ismeret tükröződik e szakban, hogy a gazdasági egyet az öreg urat egy központi pincze kezelésére megnyerendvén, azonnal a gróf Bethlen Farkas ur által indítványozott pinczekezelést megindíthatná, s képezethetne itt egy jó felfogásu fiatalat az író által, ki aztán itten szerzett gyakorlatát egy kis kirándulással Frankonban — kiegészíthetné. A borászati közlemények megszerkezhetők az írónál és Wittich J. könyvkereskedőnél M. Váshelytől, ára egy kötetnek 1 frt 45 kr ezüst pénzben.

— A magyar honi lapok mind rendre hozák Erdős Mózes felszólítását, melyben jelenti, hogy ő a tűz elleni építésmódot feltalálta. A mig Schwarz a puskaport feltalálta Európában, addig már Chinában durrogatnak vele. Erdemes házánkfa Márton József még tavaly tavasszal bejelentette a gazdasági-egylet nagy gyűlésének az ő tűzellenes építésmódjáról találmányát, s a mennyiben részünkről is e találmány minőségéről értesültünk, s Erdős ur szavaiból is az ő találmányáról sejtést veszünk, a két találmányban egy alapszmet gyantunk, Ingenia convent.

* A magyar főnemesség egyik kitűnő tagja, Ürményi Ferencz, volt koronaőr, febr. 11-dikén élete 79-dik, évében meghalt. A megboldogult, hosszú élete folytán, a hazai közügyeknek mindig hű bájnokja, s az irodalom és művészetnek meleg pártolója volt.

* Pesten az irodalom több tagja szönyegre hozta, hogy igen szép figyelem volna gróf Teleki Sándorné született Bickersteeth Johanna urhölgyet, „Childe Harold“ magyartólát, egy szép albummal tisztelni meg vizionásául azon ténynek, hogy a grófhölgy művét a „magyar irodalom jövőjének“ ajánlá.

* A „Győri Közlöny“ tárcájában közt, „Madame Pistache“ című regényke Févaltól önálló füzetben is megjelent. A kiállítás elég csinos. Az olvasóhoz intézett előszóban közlissetben álló írónk, dr. Kovács Pál, a fordítóban fiát, Kovács Ödönt, mutatja be.

Gabona-ár. febr. 18-ról 1858. Bécsi-mérője p. p. Tiszabúza 3 frt 16 kr. Elegybúza 2 frt 24 kr. Rozs 1 frt 56 kr. Árpa 1 frt 20 kr. Zab 52 kr. Török. 1 frt. 54 kr. Pityóka 56 kr.

KÜLFÖLD.

Francziaország. — A febr. 13-ki „Moniteur“-nek egy cikkje azon fáradságot veszi magának, hogy a közbiztossági rendszabályokat magyarázza. A császár, a ki a társadalom elleneinek összeesküvéséről

tudomással bírt, már korábban kívánt ily rendszabályokat tenni, a merénylet őt e gondolatától nem vala képes elvonni. E rendszabályok az 1848 és 1851 évi forradalmi szenvedélyek ellen intézvék; szigorral, de egyszersmind mérséklettel fogják azokat kezelni. Espinasse tbnok kinevezése nem megváltoztatása a politikának, — a rendszabályok szükségesek voltak, s a kormány azokkal beéri sat. E „moniteur“ vagy napoleoni szót — mint ugyan 13-ról távirják Párisból — kedvező hatást tett a nagyrédemű közönségre, mely már-már azt vélte, hogy jövőben minden polgári hivatal katonai vállra lesz téve, mint a napoleoni rendszer valódi alapjára. Azonban az okos sebész nem gyógyít minden sebet egy irral, Napoleon pedig a társadalmi sebek orvosául hiszi magát az égtől küldetve.

— Az új helyzet új férfiakat követel; a franczia fővárosi tudósítások mind megegyeznek abban, hogy Billault példája szerint még több nagyobb rendű csillag is letűnend a hivatali csillagos égről, — névszerint a kül- és hadügy miniszterei adnák helyet másoknak, még pedig Valevski grófot Drouin de l' Huys, s Vailant tábornagyot Niel tábornok, a ki a Szebastopol elleni ostrommunkálatokat vezette, vagy mások szerint Pellissier tábornagy fogná felváltani. Persigny gróf is, ki a tikos tanács tagjává lön kinevezve, visszamenne Párisba, s helyét Londonban egy franczia volt — külügyminiszter fogná betölteni.

— Nincs nagyobb bűnbak jelenleg Franciaországban, mint Billault, a ki most mások bűnét is kénytelen a maga ridég magányában hordozni. Ő az utóbbi hónapok alatt, mint mondják, sok intést, közlést kapott egy császár élete ellen készülöbön levő merénylet felől, de kicsibe vette. Így, mint állítják, kétségtelen, hogy Valevski gr. már jan. 10-én, tehát négy nappal a Lepelletier-utczai merénylet előtt, körülményes jelenétt küldött a belügyminiszterhez Pieri és társainak bűnös szándékuk felől, s mindemellett is Pieri több napokon át éltetett elejtözve Párisban, mig nem Hebert rendőrtiszt csupa történetesen rájukbukt az utca-szegetelnél, s azonnal elesipte. A merénylet megtörténtével egészen az ellenkező tulságba ment Billault, egy sereg dracói rendszabályt hozván javaslatba, többi közt azt is, hogy a „Moniteur“-ön kívül a politikai lapokat mind el kell nyomni. Szóval, Billault ur sokkal ferdebb állásba jutott, hogysem tovább is a miniszteri tanácsban maradhatott volna, különösen azon átkozottul rossz hatás következtében, melyet Granier de Cassagnac — ez irodalmi köplárnak nevezett bonapartista lapírónak a „Journal des Debats“ ellen intézett orczáltan gyanúsító megtámadásai mindenfelé előidézték. Gr. de Cassagnac, a ki azok miatt az összes párisi sajtó anathemáját voná fejére, uton-utfélen beszéli, hogy a közvélemény átkától sújtott cikket a Billault meghagyására írta.

— Espinasse e tbn febr. 8-án indult meg a belügyminiszterség nem éppen rózsas-tenyésztő ösvényén. Nem követte az eddigi usut, hogy előde vagy az államminiszter által vezetette volna be magát hivatalába. A tábornok egymaga, félig egyenruhában, elment a miniszteriumba, nem dőlt ugyan be ajtóstul dolgozó-szobájába, hanem a maga módja szerint benyitott, hivatta az osztályfőnököket, tudokra adandó, hogy a császár az ő tökéletes, semmi utógondolatot nem tápláló megadásukra számít, s ő, a belügy-miniszter se fog soha csupán fél-engedelmességet eltűrni. Végül kijelentette, hogy az ő kinevezését korántse tarták ideiglenesnek, az ő rendeltetése, a császár tervének tökéletes végrehajtása.

Figyelemre méltó a jelen körülmények közt, hogy a „La Presse“ ismét „ellenléki“ szellemben kezdizgatni. Egy Gueroltól aláírt cikkben mondja e lap, mely, úgy látszik, mintha felfüggesztetését elfeledte volna: „Az ellenzéket elnyomni, annyi volna valósággal, mint a jövődöt meddőt tenni; annyi volna, mint az eszmék

forrását bedugni, a miknek rendeltetése a jövő nemzedékek jegyajándékát képezni.“

— A „Constitutionnel“ folyvást az új közbiztossági törvényjavaslattal foglalkozik. Egyik cikkében azt mutogatja, hogy az valóságos törvényhozási mestermű. Természetes, hogy nem hiányzanak oly rosszakaratu hírek, mintha e törvény adandó alkalommal a jó érzelmű polgárokat is sújthatná. Azonban az ily rágalmak, szerinte, a monarchiai pártok köréből kerülnek ki, melyeknek duzzogó ellenzékenységé a salonokban még mindig nyilatkozik. Az ily szurkaló beszédek — ugymond — egy eszes embert se vezetnek félre.

— A törvényhozótest osztály-üléseiben még az elhírdet Veron tudor is igen bátorozottan a közbiztossági törvényjavaslat ellen nyilatkozott. Morny grófot legalkalmasabb egyéniségnek tartják, hogy az okok kifejtésével célszerű változtatásokra tegye a császárt hajlandóvá, s azért választották a biztalmány előadóvá.

— Párisból febr. 9-én írják a „Times“-nek, hogy az oly szigorúvá vált franczia politika igen rossz hatást idézett elő; a mivelte osztályok elégedetlensége nagyon magas fokra emelkedett; a császárság szembetünőleg hanyatlak. A „Times“ azonban, úgy látszik, nem méltányolja eléggé a hadsereg gyámolítását, mely, a mivelte osztályok elégedetlensége mellett is, ér valamit. Ámbár az igaz, hogy a római praetorianusok azt kialtozták: Fegyvereink sorosod alapja, s mi meg fogunk védeni téged, s — Domitian császár nemsokára megbukott. Párisban valóban nagy aggály van elterjedve a jövő iránt; de ezen aggályok tulságosak; igen sokan bizonytalannak látják a jövőt; de bizzunk a Gondviselés kegyében, a mely mindent jó végrez fog vinni.

— Párisi körökben — mint a kölni lapnak írják, — sokat hall az ember egy Angliával való háboru lehetőségéről beszélni. Badar beszéd, s csak annyit mutat, hogy a császár több tapintattal bír mint környezete. III. Napoleon jól tudja, mit ér neki az Angliávali szövetség, éppen úgy, mint Anglia a Franciaországgal szövetség becsét méltányolni tudja. Csupán a legvégső szükség kényszeríthetné arra a császárt, hogy Anglia szövetségével felhagyjon. III. Napoleon — az bizonyos — I. Napoleon bukását egyedül annak tulajdonítja, hogy nagybátyja nem Anglia szövetségére törekedett, s ezt idegen szövetségekkel vélte kipótolhatni.

Anglia. — Az orgyilkosságok végetli összeesküvésekre vonatkozó bill, melyet legközelebb az alsóház első felolvasásban elfogadott, így hangzik:

„1) Minden oly személy, ki a nagybritanniai s irlandi egyesült-királyság belséjében, vagy Jersey, Guernsey, Alderney, Sark s Man szigeteken, egy vagy több, akár ezen királyság s szigetek belséjében, akár azokon kívül levő személyekkel összeesküdött, ő felsége birtokain akár belüli, akár külvli gyilkosság elkövetése miatt, hűtlenség (felonia) bűnébe fog esni, — s a tény rábizonyulván, legalább 5 évtől élethosszig terjedhető büntetési szolgaságra, vagy legfőlebb 3 évig terjedhető — kényszermunkávali, vagy a nélküli fogságra fog elítélhetetni. — 2) Minden oly személy, ki ezen királyságban, vagy Jersey stb. szigeteken tartózkodik, s ki három más személyt, — akár a királyságban, akár a szigeteken — gyilkosságnak, akár ő felsége birtokain belüli, akár külvli elkövetésére ösztönzend s indítand, hűtlenség bűnébe fog esni, s legalább öt évi, vagy élethosszaságu büntetési szolgaságra, vagy legfőlebb 3 évig terjedhető kényszer munkávali vagy a nélküli fogságra fog ítéltetelni. 3) Minden a jelen törvény értelmében hűtlenséggel vádolt személy, a királyság bármely grófságában vagy helységében, hol rátalálnak, ugyanezen módon fogathatik be, vagy büntethetetik meg, mintha az ellene vádúl fölhozott hűtlenségi tett ezen grófságban vagy helységben követtetett volna el. — 4) Minden, a jelen törvény értelmében indított perben, melyben valamely egy vagy több országokban

gyilkosság elkövetésének tervéről leendő kérdés, a gyilkosság szó alatt bármely személy megölésének tette fog érteni, már ez akár ő felsége alattvalója legyen, akár nem, és hogy ezen személynek az egyesült-királyságban ezen körülmények közt történt halála ezen egyesült-királyság törvényei által gyilkosságnak tekintetnek.

— A gyilkosok elleni bill, közállítás szerint, házagot pótol az angol törvényhozásban. Amde a gyilkosságra eleendő büntetést szab az angol büntetőtörvény, s az eddigi házag csak abban állt, hogy mindig csak „a királynő alattvalóiról” van szó, s így idegenek irányában az angol bírónak nem igen volt hatalma eljárni. Az új bill az angol alattvalók és idegenek közt nem tesz kivételt, s a büntetést fokozván, ennek nemcsak azon brit polgárokat, hanem a brit földön mulató idegeneket is alá veti, a kik valamely gyilkosságban részt vettek. Helytelenül mondták tehát, hogy a menekültek ellen fogva valamit történni; a menekült ezentul is menedéket talál Angliában és senki hozzá nem nyulhat, míg rá nem bizonyul, hogy az ország törvényei ellen, mikhez nemsokára az új bill is tartozni fog, vételt volna.

Oroszország. — Az orosz kormányzóságok nemessége egymásra teszi feliratait a csárhoz, hogy a parasztság felszabadítását ohajtja. Községesen feltűnik azon alkotmányos országi eljárásra emlékeztető mód, hogy a csár nem önkényűleg intézkedik ez ügyben, hanem a nemességi testületek kezdeményezését várja. A csár maga azt rendelte, hogy a

körönjávában nemcsak azon előnyökben részesüljenek a jobbágyok, mikben a felszabadítás folytán a magánjávában, hanem hogy váltság nélkül azoké legyen a ház, udvar és kert.

Németország. — A londoni nász-ünnepély örömszája febr. 8-án Berlinben ült meg, ekkor levén a magas új házaspár fényes bevonulása ágyu- és harangszó mellett a népek harsány üdvözlő riadalmak közt. Berlin a lelkesedés tengerébe egészen elmerült.

A dán-német viszály, a német Bund mielőbbi határozata folytán, új phasisba lép; a legutóbbi dán ígéretes nem fog másítani rajta. Igen jól ismert a dánok eljárása: ajánlanak valami el nem fogadhatót, hogy később hánytorgathassák, hogy valamit ajánlottak volt.

— Egyik berlini czéb, régi szabadalma folytán, azt kívánta, hogy kardosan jelenhessen meg az új pár ünnepélyes bevonulásánál. A községtanács a kérelmet megtagadandónak vélte; a czéh előjárói ekkor a kormányzó porosz herceghez fordultak, ki a folyamodványra ezt írta: Am jöjének kardokkal sőt ágyukkal is, ha akarnak.

UJ POSTA.

A párisi törvényhozó testület a közbiztossági törvényt egynehány módosítvánnyal visszaküldte az államtanácshoz; de azért még sem vehetnek ez érdemes testnek szemé, hogy ellenzéki lelkeségével igenis megerőltette volna magát. A bizott-

mányi jelentésben különösen két módosítvány kiemelendő. Az egyik szerint a belügyminiszter az új büntetéseket csupán a megyefőnök, a megyei főparancsnok s az államügyész egyetértő véleményezése folytán alkalmazhatná, a másik szerint pedig a törvény tartama hét évre korlátozottnak, s ezen idő elteltével a kormány csak az akkori új törvényhozó testület megegyezésével hosszabbíthatná meg. Hir szerint a törvényhozó gyűlés febr. 18-án fogta tárgyalni a biztossági törvényt. Eddig tán megis van szavazva, s a napoleoni új jó erősen felvonva, hogy — lövöldözze nyilait a gyanusok ellen.

Az a körülmény, hogy az új belügyminiszter naponként személyesen köteles a császárnak jelentést tenni, mutatja, mi képp e mezon eddig nem szokott tevékenységet tartanak üdvösnök és szükségesnek; ha túlzottak is a hírek egy egyszerű köz társasági és orleanistai kettős-felkelés felől, mely a merénylet sikerültének esetében éjszaka kitörendő volt, de l'Espinasse több némely nyilatkozatai csakugyan oda mutatnak, hogy még nincs minden aggály eltávolítva; a nemzeti s helyhatósági őrségnek egyenesen kimondá a tbnok, hogy számol rájuk azon esetben, ha lázadás talál kiütni.

A febr. 14 ki Moniteur közli azon rendeletet, mely Magnan, Canrobert, Bosquet, Castellane és Baraguay d'Hilliers tábornagyokat főparancsnokokká nevezi Páris, — Nancy, — Toulouse, — Lyon — és Toursban. E rendelet aláírását hirszerint sok vita előzte meg a hadügy-

miniszterrel sőt Magnan-nal is. A vita a körül forgott, hogy az osztálytábornokok az öt tábornagnak legyenek-e alárendelve vagy közvetlen a hadügyőrségnek. Hát mikor azt kell megállapítani, minő viszonyban legyenek az új katonai parancsnokságok a polgári hatóságokhoz?

— A perbefogó szék Pierri, Rudio, Gomez, Orsini és Bernard vádlottak ügyét az eskütszékhez utasította. Az utóbbi távol van. A per valószínűen febr. 25-én fog tárgyalás alá kerülni.

— A párisi rendőrség minden Franciaországban lakó idegeneknek állapot és nemzetiség szerinti összeírását megparancsolta. A munka hirszerint Párisban már meg van kezdve.

— Az angol alsóház febr. 11-ki ülésében Grey államtitkár kijelentette, hogy Franciaország senkit se tűzött ki Angliának üldözés végett. — A 12-ki ülésben Palmerston lord indítványozza a keletindiai társaság eltörlését, s annak helyébe felelős miniszternek állítását, ki mellé egy 8 tagból álló tanács adatnék. Ezen utóbbiak a miniszter irányában fel szólalhatnak, de vetőt nem gyakorolhatnak, s a katonatiszteket a miniszterrel közösen nevezik. A polgári hivatalnokokra a pályázási ut megtartatik. A vita el lön halasztva.

Bécsi börze. — Február 16-dikán. Erdélyi urbéri papir 78¹/₂. Magyar urbéri papir 79³/₄. Nemzeti kölcsön 85¹/₈. Arany 7³/₄ (darabja 4 frt 51⁷/₁₀ kr) Ezüst 5⁸/₈.

Felelős a szerkesztésért **BERDE ÁRON.**

Urbékkárpótlási tőke-utalványozás.

A m.-vásárhelyi cs. k. megyei törv. szék utján b. Szentkereszti Istvánnak hosszuszói, hosszupataki, glogoviczai, cikimántori b. u. 5574 f. 27 kr. — D ok o ly i Ferencznének szül. Madarasi Juliánnának székuti, panadi b. u. 622 ft 30³/₄ kr. — Bora Sándornak oláh-karácsonfalvi, dicső-szentmártoni birt. után 3817 ft 8 kr. — Apor Gyulának csapói, oláh-kocsárdi, oláh-sályi, bordi birtoka után 9684 ft 59 kr. — Jakab Györgynek oláh-nádasi birt. után 369 ft 31³/₄ kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A köv. beadandók márcz 15-ig.

Tárgyalási napok máj. 17, 18, 19, 20, 21, d. e. 9 órakor.

A zilahi cs. k. megyei törv. szék utján dec. 12-ről 1857. Gyene Gáspárnak pelei birtoka után 678 ft 11 kr. — Büdöskuti Ilonának oláh-csaholyi, balásházi, pele-szarvasdi, sződemeteri b. u. 7967 ft 29 kr. — Rhédei Mária grófnő örökösének, egrespataki, paníthi b. után 14975 ft 37 kr. — ugyancsak tasnád-szántói és szilvási birtoka után 23755 ft 33 kr. — Fényes Lajosnak érkörsi birtoka után 2318 ft 42 kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók márcz. 31-ig. Tárgyalási nap május 31 ke délelőtt 9 órakor.

A zilahi-megyei cs. k. törv. szék utján dec.

5-ről 1857. Pataki Jánosnak okörböi birtoka után 658 ft 22 kr. — Hóbert Ernesztinának tasnád-szántói birtoka után 2535 ft 9 kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók márcz. 28-ig. Tárgyalási nap f. 6. máj. 28-ka d. e. 9 órakor.

A dézsi cs. k. megyei törvényszék utján 1857 dec. 29-ről b. Huszár Károlynak négerfalvi, csicső-györgyfalvi, sz.-margitai s színeji birtoka után 92648 ft 59³/₄ kr. — gr. Eszterházy Istvánnak m. láposi, sztojkaalvi, unomezei birtoka után 88228 ft 48³/₄ kr. urbéri kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók f. 6. márcz. 27-ig. Tárgyalási nap f. évi június 28-ka d. e. 9 órakor.

A dézsi cs. k. megyei törvényszék utján dec. 19-ről 1857. Kozma Anna gr. Mikó Károlyné kozárvári birtoka után 1535 ft 47¹/₄ kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók folyó évi mártius 20-ig. Tárgyalási nap f. évi máj. 21-ke, d. e. 9 órakor.

A zilahi cs. k. megyei törv. szék utján dec. 5-ről 1857. Boloni Sándor örökösének sződemeteri b. u. 149 ft 26 kr. — ddto 915 ft 1³/₄ kr. — Blum Benjáminnak tasnád-szántói birtoka után 755 ft 39 kr. urb. kárpót tőke és járul. utalványoztatik. A követelések beadandók 1858 márcz. 22-ig. Tárgyalási nap máj. 22-ke d. e. 9 órakor.

MAGAN HIRDETÉSEK.

(370)

(1—2)

Ház-eladás

E folyó 1858-ik évi mártius 6 án délelőtt 10 órakor Kolozsvárt a belső-szénutcában 130 számú, a piacához közel és terüh nélkül levő ház köz-árverés utján el fog adatni. A ház két utcára rug, egész kiterjedésében cserepelt fedett, van benne a felső emeleten 6 szoba, 1 előszoba, konyha, éléskamara; földszint 2 szoba, konyha, éléskamara, egy külön emelet és rostélyos ablakkal ellátott gabona raktár, több rendbeli fakamara, 3 székkeze való szekér-szín, 8—10 lóra való istálló, és 14—18 hordóra való pince.

A ház ára részenként 6 év alatt fizethetőle. A közelebbi feltételeket megtudhatni a tanács elnökségnél.

Kikiáltási ár tíz ezer rft ezüstben.

(369)

(2—3)

A külső-középutcai tizedbe 2.sz. alattiugy-nevezett Toplerféle vendéglő több évekre bérbe

(369)

STEIN JÁNOS-nál Kolozsvárt és **WITTICH JÓZSEF**-nél M. Vásárhelyt kaphatók:

A HÁZTARTÁS és MEZEI GAZDASÁG TUDOMÁNYA.

Figyelve hazánk újabb s régibb törvényeire sat. Szerző **BALÁZSHÁZI JÁNOS**, a magyar tudós társaság rendes tagja.

2 kötet 2 ft pengő.

(366)

(2—2)

GRIMM T. A.

A POLITIKAI IGAZGATÁS Erdély nagyfejedelemségében.

Segédkönyv a politikai igazgatási szolgálatban az illető itt helyesen felvett törvények és rendeletek értelmében, a gyakorlati szükséglet különös tekintetbe vételével. Magyarította **BÉKESI MÁRK** I. kötet. Köte 2 ft p.

adó, értekezhetni b. k. utca tizedbe 480 szám alatti telken Lukács Ferencznel.

(335)

(4—4)

Jószág-eladás.

Gróf Péjácsevics Márknő született gr. Bethlen Hermina sz. csehi, borsai, springi, szászalanknai, szt annai és n.-paczali jószágai hozzá tartozó részekkel együtt, szabad kézből eladók. Értekezni lehet az alólírtál Borsán, utó-posta Választul. Keményfi József, jószágigazgató.

(337)

(7—21)

KÖLCSÖNT

gyorsan s jutányosan erdélyi birtokra is eszközöl

Scheinert Nándor

több magas családok ügyigazgatója. Lakik Bécsben, Schultergasse 403 sz alatt.

(1—6)

(37)

GYÓGYSZERES SZAPPANOK.

A biztosan s gondosan készített GYÓGYSZERES SZAPPANOK használata újabb időben valódi szükségessé vált, mi itt a lehető legteljesebb módon találja kielégítetést. Az ezen szappanokban foglalt gyógyszerek formája s mennyisége részint elismert ügyességtől és magas állású orvosok ítéllete által jóváhagyva s azoknak saját használata által teljesen igazolva van, részint pedig a készítmények alapjául vett növények különösen oly egyénektől erednek, kik az orvosi szakban tekintélyt szolgálnak. Ekképp már kisebb körökben sikerült irántuk kedvező részvétet ébreszteni, mely körökből azon felszólítás indult ki, hogy a közönségnek nagyobb mértékben nyújtassék alkalom, magát kellemes formájú s csekély költséggel járó alkalmas szerekkel elláthatni. — AZ ALÁBBI ELŐSZÁMLÁLT GYÓGYSZERES SZAPPANOK SORA oly gyógyszeranyagokat foglal magában, melyek tiszta és hamisítatlan minőségben oly mennyiséggel kapcsolattak a készítményekhez, miszerint azok az orvosi használatnak tökéletesen megfelelelnek, s a kívánt hatás tölük biztosan várható.

Alaplatat által teljesen igazolva van, részint pedig a készítmények alapjául vett növények különösen oly egyénektől erednek, kik az orvosi szakban tekintélyt szolgálnak. Ekképp már kisebb körökben sikerült irántuk kedvező részvétet ébreszteni, mely körökből azon felszólítás indult ki, hogy a közönségnek nagyobb mértékben nyújtassék alkalom, magát kellemes formájú s csekély költséggel járó alkalmas szerekkel elláthatni. — AZ ALÁBBI ELŐSZÁMLÁLT GYÓGYSZERES SZAPPANOK SORA oly gyógyszeranyagokat foglal magában, melyek tiszta és hamisítatlan minőségben oly mennyiséggel kapcsolattak a készítményekhez, miszerint azok az orvosi használatnak tökéletesen megfelelelnek, s a kívánt hatás tölük biztosan várható.

	pk.		pk.
Hamiblag-szappan, görvélyes bajok-nál, darabja	32	Halmájzsir-szappan, görvélyek és asz-kórok-nál, darabja	20
Irla-szappan, idült bőrkötegek-nél, dbja	29	Kátrány-szappan, bőrhámladék és kütegek-nél, darabja	20
Terpentin-szappan, csúzos bennulások-nál, darabja	20	Epe-szappan, szeplőnél és fejbőrmosáshoz, darabja	20
Benzoe-szappan, bőrkeményeségnél, db.	23	Kén-szappan, mindennemű bőrkötegek-nél, darabja	20
Kámfor-szappan, csuz és köszvény-nél, darabja	20	Rozmarin-szappan, erősítő mosások és fürdőkhez, darabja	20
Kéniblag-szappan, elévült bőrkötegek-nél, darabja	27	Könleget-szappan, daganatok és keményedéseknél, darabja	20

Ezen a vegy-gyógyszerészeti elvek alapján gondosan készített gyógyszeres szappanok azon biztosságnál fogva, mit a több rendű tudományos vizsgálatok s gyakorlati használatok örvendetes eredményei nyújtanak, a közönségnek méltán ajánlatók. A különböző gyógyszeres szappanok készítése s használati módjáról szóló utasításban, mi minden raktárban ingyen szolgáltatik, egybefoglalt szempontok tán általános megnyugvást nyújthatnának azoknak sokszorú használatosságát illetőleg; azonban az orvos urak megítélésére hagyatik, a legmegfelelőbb használati módot még számos más esetekben is meghatározni s rendelkezéseiket a szerint adni.

RAKTÁRAK, melyek a törvényhez képest csak iparüzleti joggal bíró gyógyszerészekre bízottak, a bel- és külföldi előkelőbb gyógyszer-táraitban léteznek, Kolozsvárt Wolff J. gyógyszerésznél, Tordán Wolff Gábor gyógyszerésznél.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.